

Nr 3

Av herr **Sjöholm**, om förbud för riksdagsledamot att tala från manuskript.

Ett av de problem som den nya enkammararen som 1971 skall träda i verksamhet kommer att ställas inför är hur det skall kunna bli möjligt att hindra att arbetsplena blir orimligt långa. Erfarenheterna från den nu fungerande tvåkammarriksdagen — särskilt andra kammaren — ger på ett övertygande sätt vid handen att problemet kommer att visa sig vara både påträngande och svårbemästrat. Anförandenas förutsedda frekvens och tidsåtgången för deras framföranden kommer med all säkerhet att göra vissa restriktioner eller begränsningar oundgängligen nödvändiga.

Som självklar princip bör gälla att varje riksdagsledamot skall äga rätt att tala både hur ofta och hur länge hon eller han önskar. I ett val mellan att införa någon form av tidsbegränsning för varje anförande och en metod där varje parti finge rätt att utse ett visst antal talare i varje särskilt ärende synes det förra systemet vara det som i den mindre utsträckningen kan komma att träda demokratiska principer för när. Det torde emellertid vara möjligt att gå fram utefter en helt annan väg.

Vid förra årets riksdag motionerade jag om att riksdagen borde besluta att på prov införa förbud mot manuskript vid anföranden i riksdagen. Motionen avstyrktes av konstitutionsutskottet utan tillstymmelse till motivering och drunknade i kamrarnas behandling av författningsreformens stora, fundamentala frågeställningar.

Det förtjänar påminnas om att både det engelska parlamentet och den västtyska förbundsdagen har ett system med förbud mot manuskript. Huvudmotiveringen synes där vara att förhindrandet av innantilläsningen medverkar till en livfullare och mera omedelbar debatt — en synpunkt som sannoligen inte saknar relevans även för den svenska riksdagens del. Vad som i detta avseende skulle kunna vinnas talar redan det starkt för ett förverkligande av denna motions syften.

Avgörande synes dock här vara att ett förbud mot manuskript, utan att demokratiskt mer eller mindre diskriminerande dekret skulle behöva tagas i bruk, avsevärt skulle förkorta debatterna. Vi skulle få en livligare debatt under kortare tidsutdräkt. Ett ytterst betydelsefullt inlägg i denna fråga har gjorts av den vid årsskiftet avgångne talmannen i andra kammaren Fridolf Thapper, som med utomordentlig skicklighet lett kammarens överläggningar under en lång följd av år. I åtskilliga samstämmiga tidningsintervjuer har

Thapper därvid uttalat som sin mening att manuskripten borde bort, och han har som motiv anfört just den »långrotning» som är en följd av innantillläsandet och den tristess som lägrar sig över en debatt som förs via i förväg sammanställda argument. Thapper företräder här en sakkunskap som inte bör och inte gärna får negligeras.

Mitt förslag innebär att riksdagen så snart som möjligt bör göra försök med förbud mot manuskript för att ha erfarenhet av hur systemet verkar inför den nya storkammarens start. Försöksverksamheten kan utformas på många skilda sätt — att besluta härom bör riksdagen uppdraga åt talmanskonferensen. Förbudet kan exempelvis gälla arbetsplena viss veckodag. En annan lösning är stadgande om förbud i interpellationsdebatter och i meningsutbyten i samband med enkla frågor. En viss minskning i frekvensen av dessa frågeinstitut har ju ansetts önskvärd och skulle sannolikt på detta sätt vinnas på frivillig väg. Manuskripten är ju dessutom alldeles särskilt omotiverade och t. o. m. en smula utmanande i samband med svar på enkel fråga eftersom frågeställaren inte har en aning om svarets utformning eller innebörd när argumenten i anledning av svaret utarbetas i manuskriptet. Manuskripten har därutöver allvarligt medverkat till att det i sig självt ytterst värdefulla institutet enkel fråga utvecklats i en riktning som är klart otillfredsställande och icke tillgodoser de syften som legat till grund för dess införande. — En kombination av skilda prov med förbud mot manuskript kan också tänkas och är måhända särskilt att rekommendera. En så bred erfarenhet som möjligt bör finnas tillgänglig före öppnandet av 1971 års lagtima riksdag.

Med åberopande av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att åt talmanskonferensen uppdraga att så snart ske kan låta införa prov med förbud mot manuskript vid anföranden i riksdagen.

Stockholm den 13 januari 1969

Sten Sjöholm (fp)